

Chválení psi pracují ochotněji a jsou učenlivější než psi, které stále někdo kárá nebo hubuje

Správná výchova psů HNED OD POČÁTKU 9. díl

V posledním dílu našeho seriálu jsme se zabývali přenosem nálady ze člověka na psa. Možná jste toto mezidobí využili k tomu, abyste svého psa dokázali cílenou řečí těla vpravit do požadované nálady. Tento úspěch byste měli ještě posilovat tím, že psa ve správném okamžiku pochválíte. To je jednoduché? Když víte, kdy je správný okamžik, je to určitě jednoduché. Správný okamžik je ale velmi krátký, a nebudeme-li dávat pozor, můžeme ho snadno promeškat – a vlak je pryč. Tím se ovšem může všechno rychle pokazit.

Korekce a chvála jsou dvě důležité součásti výchovy psů a v neposlední řadě samozřejmě také správné výchovy lidí. Nebo se již nepamatujete na to, jak to dříve chodilo ve školách, když člověk udělal něco špatně, a že chvála byla jen za zcela bezúhonné chování? V tomto bodě jsou psi a lidé velmi podobní: Chvála a korekce umožňují psovi sdělit, jaké chování je žádoucí a jaké nežádoucí.

Aby probíhala výchova úspěšně, měl by se každý majitel psa naučit udělovat pochvaly i pokárání způsobem srozu-

mitelným psům. Protože v tomto ohledu jsou ještě určité podstatné rozdíly mezi lidmi a psy.

MĚJTE RADOST!

Jestliže pes byl poslušný a s bravurou splnil úkoly, které jste mu dali, zaslouží si nadšenou pochvalu. Lhostejné „Tak jsi hodný“ se zcela míjí účinkem. Však vy byste byli také zklamáni, kdyby váš nadřazený komentoval bravurně zvládnutý výkon střízlivým: „To nebylo špatné.“ Určitě očekáváte, že vám srozumitelně vyjádří své uznání a svoji spokojenost

s vaší prací. I pes musí mít možnost všimnout si, že jeho majitel má z jeho výkonu opravdovou radost. Proto může být chvála klidně i přemrštěná. Spokojený, nadšeně jásající majitel sice může na kolemjdoucí působit poněkud podivně, ale pro psa je to nejlepší potvrzení, že udělal něco opravdu dobře. A to je to jediné, co se v daném okamžiku opravdu počítá. Nehledě na slovní chválu připadají v úvahu samozřejmě také jiné alternativy. Někteří psi reagují mimořádně dobře na pamlsky, pro jiné je nejlepší odměnou rozpustilá hra. Další zase touží po

Mezi přichylností a chválou je velmi podstatný rozdíl

pohlazení. V tomto bodě jsou si psi a lidé podle všeho velmi podobní: Je-li důvod k oslavám, jedni dávají přednost něčemu pěknému na sebe nebo novému počítači, jiní zase hýčkají svůj žaludek lahodnými pokrmy. Protože psi neumějí mluvit, každý majitel psa by měl vyzkoušet, jaká forma pochvaly oslovuje jeho psa nejvíce. Protože krásným modelem od Coco Chanel ani laptopem mu určitě nezalichotíme.

TEĎ HNED!

Chvála by měla přicházet pokud možno přesně v okamžiku, ve kterém pes dokončil svůj cvik. Nemá smysl nejdříve hledat psí hračku někde na dně kufru pod horou jiných věcí ani nejdříve prohodit pár slov se známým, než se konečně dostaneme k tomu, abychom psa pochválili za cvik, který provedl dobře před několika minutami. V lidských kruzích se člověk může chovat jinak. Pokud rodiče koupí svému dítěti třeba nové kolo, protože úspěšně složilo velmi důležitou zkoušku, dítě určitě dobře pochopí souvislost mezi událostí, která se odehrála již před několika dny, a odměnou. Protože takové souvislosti chápeme kognitivně, očekáváme něco podobného čistou intuitivně také od psů. Ti ovšem nejsou schopni podobné souvislosti pochopit. U nich musí následovat podnět a reakce pokud možno co nejrychleji po sobě. Chvála je pozitivní posilování požadovaného chování a vždy musí následovat bezprostředně po příčině, aby byl pes schopen pochopit souvislost mezi svým výkonem a výsledným pozitivním impulsem. Jedině tak lze využít přirozeného procesu učení a směřovat je žádoucím směrem.

„FUJ JE TO!“

Korekce mají pomoci omezovat projevy nežádoucího chování a pokud možno je trvale odstranit. Existuje více možností jak svého psa korigovat. Verbální korekce je nejdůležitější a většinou také nejúspěšnější variantou. Jakmile se u psa projeví nežádoucí chování, řekneme mu pevným, rozhodným hlasem například: „Fuj je to!“ Většinou opravdu stačí použít rozhodnou a přesvědčivou intonaci. Křik je nehezký, nepřináší valný užitek a psa by jen zbytečně zbavoval jistoty. Někteří psi rozumějí i zašeptanému „Fuj“. Zkuste to někdy. Možná je váš pes citlivější, než byste předpokládali.

Samozřejmě můžete použít jiná slova než jen „Fuj je to!“ Rozhodně byste se ale měli rozhodnout pro jednu možnost a v budoucnosti se jí důsledně přidržel. Aby byla výchova psa úspěšná, je velmi důležité, aby pes správně rozpoznával opakované zvukové povely. Pokud svého psa přichytíte například při tom, jak kra-

de steak z kuchyňského stolu, můžete si k němu pospíšet, čtyřnohého pachatele popadnout za obojek, stáhnout ho dolů a kořist mu vzít. A v takovém případě je slovní povel samozřejmě namístě.

ŽÁDNÉ NEGATIVNÍ IMPULSY?

Existují také cvičitelé psů, kteří takovým přístupům nevěří. Ti se při výchově psů prakticky zcela vzdali negativních impulsů. Radí ignorovat nežádoucí chování psa a žádoucí projevy chování vždy posilovat pozitivními impulsy. Z čistě praktického hlediska však může ignorování nežádoucího chování vést k pěkně překérním situacím. Majitel psa většinou těžko může očekávat pochopení od svého okolí, pokud pes bude se zápalom sobě vlastním vyhrabávat susedovy čerstvě zasázené tulipány nebo pokud se pokusí naskakovat na kolemjdoucí. Musí proto v jednotlivých situacích zvažovat jak se zachovat. Myslím si ale, že ostré „Ne!“ nebo „Fuj!“ psychice psa rozhodně neuškodí.

Pokud pes udělal něco správně, neváhejte dát svoji radost zřetelně najevo

Dobrá výchovná metoda – co to je?

VÁHÁNÍ JE PASÉ

Pokud ovšem psa přichytíme až v okamžiku, kdy svoji kořist odtáhl na zahradu a požitkářsky ji okusuje, skutečně už bychom ho neměli korigovat. Ze psiho hlediska ho káráme proto, že leží na zahradě a něco žere. Rozhodně si nedokáže takovou korekci spojit s krádeží, která se odehrála před chvílí v kuchyni, a rozhořčení svého majitele neporozumí. Tady vzniká riziko, že začne svoji nejbližší osobu považovat za nevypočitatelnou a začne pochybovat o jejích schopnostech vůdce smečky. To se trochu podobá situaci, ve které bychom se mračili na kolegu, protože nám před třemi měsíci zapomněl pográtulovat k narozeninám. Už si na to vůbec nevzpomene a neporozumí, proč se na něj tváříme kysele.

Korekce mají smysl jen tehdy, když následují bezprostředně po nežádoucím chování nebo když se používají v okamžiku, kdy psa přichytíme in flagranti - při činu. Jestliže ke korekci dojde se zpožděním, pes nechápe souvislost mezi svým chováním a nevolí majitele. Na rozdíl od člověka mu tyto souvislosti nemůžeme ozřejmit ani v rozhovoru.

NEOTUPOVAT

Chvála a korekce mají smysl jen tehdy, když je použijeme ve správný okamžik. To také znamená, že chválu vyslovíme jen tehdy, když pes skutečně podal pozoruhodný výkon. Budeme-li ho trva-

le chválit za každou maličkost, ztrácí pro něj chvála na významu. Totéž platí i o korekcích: budeme-li psa neustále komandovat a stále hubovat, jeho vnímavost samozřejmě otupí. Jestliže ovšem korekce následuje jen v případech, kdy je opravdu na svém místě, zpravidla se nemíjí účinkem.

POZITIVNÍ POSILOVÁNÍ

Výzkum chování již dávno prokázal, že pozitivní posilování má podstatně trvalejší a efektivnější výsledky než používání nátlaku a násilí. Také psi se učí lépe a intenzivněji, když pracují s radostí a mohou svému majiteli důvěřovat.

Pochvala může být slovní, ale také pohlazením

Mýlí se ten, kdo by věřil, že svého psa přivede k cíli rychleji vojenským drilem a hrubým násilím. Ostatně obojky (mimoходом dnes již v řadě zemí zakázané zákonem na ochranu zvířat proti týrání), elektrické obojky (dálkově ovládané elektrické impulsy, také v řadě zemí již zakázané), rány nebo jiné nezodpovědné „pomůcky“ při výchově by se v rozumné výchově psů vůbec neměly objevit.

Důsledně opakované zvukové signály pronesené správnou intonací a cílené využívání pamlsků a her vedou k cíli podstatně rychleji a zpravidla přinášejí trvalejší úspěch. A nikdy nezapomínejte, že správný okamžik je pro účinnost chvály a korekce rozhodující. A pokud jde o čisté projevy přichylnosti, ty je třeba oddělovat od chvály. Protože zde je velmi podstatný rozdíl.

JEMNÝ ROZDÍL

Zdůrazněte rozdíl mezi chválou a přichylností: Zvukové projevy chvály a přichylnosti jsou dvojí. Nikdy se nesmějí házet do jednoho pytle. Chceme-li psovi sdělit svoji přichylnost, oslovíme ho například „Mazlík pejsek“ nebo „Milý Azorek“. Chvála jako uznání předchozího výkonu je však něco docela jiného. Zde se nabízí například: „Výborně!“ nebo „Ty jsi šikovný!“. Přichylnost a chvála musí být vyjádřeny zcela individuálně a musí být zřetelně odlišeny.

I. Henzeková